

Gynaecologisch onderzoek

Vorbereiding

Klaarleggen materialen:

- speculum
- glijmiddel
- niet-steriele handschoenen
- wattenstok, lang
- tissues

Toelichting

Vorbereiding

- Zorg tijdens de procedure niet gestoord te worden; sluit de deur en/of gordijn van de onderzoeksruimte.
- Vraag de patiënt op de onderzoekbank te gaan liggen op de rug met de knieën opgetrokken en de voeten op de bank/voetsteunen of met de benen in beensteunen.

Toelichting speculumonderzoek

- Richt de onderzoeklamp zodat deze in het speculum zal schijnen.
- Trek handschoenen aan.
- Verwarm het speculum voor onder de warme kraan en breng glijmiddel aan.
- Inspecteer uitwendig de genitalia externa, allereerst de huid en het beharingspatroon.
- Spreid de labia met de duim en wijsvinger van de niet-dominante hand van bovenaf; inspecteer de labia, de introïtus vaginae, urethra-uitgang, de clitoris, de commissura posterior (op indicatie bij pijnklachten: probeer met een wattenstokje de pijnlijke plek te lokaliseren).
- Vraag de patiënt iets te persen.
- Breng het speculum onder een hoek van 45° (ten opzichte van de introïtus) schuin dorsaalwaarts in.
- Schuif het speculum horizontaal op als het voor een derde is ingebracht.
- Klap het speculum open onderweg naar de cervix of schuif het gesloten speculum op tot weerstand gevoeld wordt/het zich in de fornix posterior bevindt, trek iets terug en klap open.
- Breng de cervix/portio in beeld tussen de twee open geklapte speculumbladen.

Gynaecologisch onderzoek

Toelichting (vervolg)

- Zet het speculum vast; voorkom terugglijden: blijf het speculum vasthouden of vraag patiënt de bovenrand vast te houden.
- Inspecteer het ostium, de fluor, de vaginawanden.
- Verwijder zo nodig fluor voor de portio met een wattenstok of korentang met gaasje
- Klap eerst het speculum iets verder open, haal het speculum van het slot en trek het iets terug zodat de portio tussen de bladen uitglijdt.
- Trek het speculum terug en draai het speculum terug in de positie van 45°: inspecteer de achterste fornix en de voor- en achterwand, let op descensus en/of prolaps.
- Sluit de bladen niet geheel om te voorkomen dat het speculum de vaginawand inklemt.
- Geef de patiënt tissues om de vagina te kunnen reinigen.

Toelichting Vaginaal Toucher/ Bimanueel onderzoek

- Trek handschoenen aan.
- Breng glijmiddel aan op de vingers van de toucherende (dominante) hand.
- Inspecteer uitwendig de genitalia externa, allereerst de huid en het beharingspatroon.
- Spreid de labia met de duim en wijsvinger van de niet-dominante hand van bovenaf; inspecteer de labia, de introïtus vaginae, urethra-uitgang, de clitoris, de commissura posterior (op indicatie bij pijnklachten: probeer met een wattenstokje de pijnlijke plek te lokaliseren).
- Vraag de patiënt iets te persen.
- Breng de wijs- en middelvinger in langs de vagina-achterwand; bij virgo/atrofie alleen de wijsvinger.
- Palpeer de portio: ostium, oppervlak, consistentie
- Beweeg met twee vingers aan elke kant de portio van links naar rechts en terug (slingerpijn).
- Plaats de vingers in de achterste fornix en duw de portio naar ventraal (opstootpijn).
- Houdt de twee vingers in de fornix posterior en duw de uterus richting buikwand.
- Leg de uitwendige hand op de buik, net boven de symfyse, vingers wijzen naar de navel en oefen iets druk uit.
- Palpeer de uterus tussen twee handen en let op: ligging, mobiliteit, consistentie, vorm, grootte, oppervlak.
- Plaats de inwendige vingers zo hoog mogelijk in de rechter laterale fornix.
- Plaats de vlakke aaneengesloten vingers van de uitwendige hand ongeveer 3 cm mediaal van de spina iliaca anterior.

Gynaecologisch onderzoek

Toelichting (vervolg)

- Beweeg de uitwendige vingers richting symfyse en gelijktijdig de inwendige vingers richting de uitwendige vingers.
- Vraag zo nodig de patiënt tijdens de palpatie uit te ademen, zodat de buik zich ontspant.
- Beoordeel de adnexen op grootte, weerstanden, pijnlijkheid.
- Herhaal de procedure aan de linkerkant.
- Palpeer bij het terugtrekken van de vingers de vaginawand; beoordeel: oppervlak, consistentie, uitstulpingen, pijnlijkheid.
- Geef de patiënt tissues om de vagina te kunnen reinigen.

Toelichting Recto-Vaginaal Toucher

- Trek tijdens het vaginale toucher de middelvinger van de inwendige hand terug uit de vagina.
- Breng opnieuw glijmiddel aan op de middelvinger.
- Druk met de middelvinger op het perineum tot anus iets ontspant en breng de middelvinger via de anus in het rectum.
- Beweeg beide vingers omhoog totdat de vinger in de vagina de cervix raakt.
- Palpeer met de vinger in het rectum de uterus (als deze in sterke retroflexie ligt) en/of het cavum Douglasi.
- Trek de vingers geleidelijk terug.
- Geef de patiënt tissues om de vagina en anus te kunnen reinigen.

Afvoeren van verontreinigde materialen

In de afvalbak:

- gebruikte wattenstok
- gebruikte tissues
- gebruikte handschoenen

In de instrumentenbak:

- gebruikt speculum

Gynaecologisch onderzoek

Nazorg

Voorlichten

Afhankelijk van bevindingen

Literatuur

De Jongh TOH, e.a. Fysische diagnostiek. Bohn, Stafleu van Loghum, Houten 2015